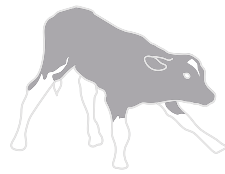

Een praktische blauwdruk helpt veehouders planmatig aan de slag te gaan met de jongveeopfok. In een serie artikelen lichten specialisten, studenten en veehouders de hoofdlijnen van de checklist toe. In dit derde deel aandacht voor de periode dat de kalveren in groepshokken op stro zitten.

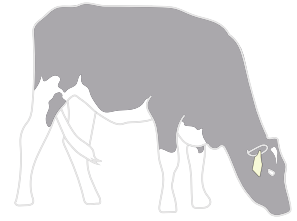
DEEL 1
GEBOORTE

DEEL 2
EENLINGBOXEN

DEEL 3
GROEPSHOKKEN

DEEL 4
LIGBOXEN

Constant klimaat, geen kuchende kalveren

Als in de herfst het vee binnenkomt, de staldeuren dichtgaan en de weersomstandigheden wisselen van dag tot dag, beginnen op veel bedrijven de zorgen. Kalveren zijn gevoelig voor luchtweginfecties. De problemen lijken soms ongrijpbaar. Maar dat zijn ze niet, volgens de ontwikkelaars van de blauwdruk voor de jongveeopfok.

TEKST WICHERT KOOPMAN

In de periode dat ze als studente aan de HAS Den Bosch meewerkte aan de ontwikkeling van de blauwdruk voor de jongveeopfok, kwam Joyce van der Mee vaak in kalverstallen. Het viel haar op dat veel veehouders niet meer opkijken van een kuchje onder de kalveren. 'Dat kalveren af en toe wat hoesten, ervaren ze niet direct als een probleem. Ze hebben het idee dat dit er nu eenmaal bijhoort en vinden vaak ook dat iets oudere kalveren geen couveusekindjes meer zijn en weerstand moeten opbouwen', merkte Van der Mee. 'Maar als kalveren af en toe kuchen, zou er een lampje moeten gaan branden. Vaak is dat een signaal dat er meer aan de hand is.'

Natte knieën, dikker strooien

Bert van Niejenhuis van Dierenartsenpraktijk West-Betuwe kan er zijn klok op gelijkzetten. 'In de laatste maanden van het jaar zien we veel meer luchtweginfecties bij kalveren dan in andere periodes', geeft hij aan. Het heeft volgens de dierenarts te maken met de weersomstandigheden, maar ook het opstallen van het vee speelt een rol. 'Luchtwegproblemen lijken voor veehouders soms ongrijpbaar', merkt hij. 'Maar dat zijn ze niet.' Ziektes voorkomen draait om het verhogen van de weerstand en het verlagen van de infectiedruk, leerde de dierenarts tijdens zijn opleiding. 'Jonge dieren zijn erg gevoelig voor stress. Die ondermijnt hun weerstand', geeft hij aan. 'De verplaatsing van

eenlinghuisvesting naar groepshuisvesting heeft voor een jong kalfje veel impact, zeker als het ook nog moet leren drinken uit een automaat', aldus Van Niejenhuis.

Deze stress kan worden beperkt door de overgang zo geleidelijk mogelijk te laten verlopen. 'Dit betekent bijvoorbeeld dat het goed is om kalveren enkele dagen voor het verplaatsen al water en vast voer te geven en de eerste dagen in de groep nog niets te veranderen aan voertijden en melkgift', geeft hij enkele praktische tips.

Met het beperken van stress voor de dieren in het achterhoofd is de dierenarts ook een groot voorstander van het werken met vaste protocollen. 'Als je kalveren altijd op dezelfde dag in de week verplaatst, kun je alle werkzaamheden plannen volgens een vast schema en voorkom je dat je zaken vergeet', legt hij uit.

Ook het comfort van het ligbed heeft veel invloed op de weerstand. Maar het belang hiervan wordt volgens Van Niejenhuis nog weleens onderschat. 'Ga zelf maar eens in het kalverhok zitten. Als je knieën na dertig seconden nat zijn, weet je genoeg. Dan wordt het tijd om dikker in te strooien', geeft hij veehouders mee.

Klimaat vaak dilemma

Symon de Jong is verkoopmanager bij FrieslandCampina Nutrifeed en werkt samen met een team van specialisten die, in samenspraak met adviseurs van Agrifirm, veehou-

Ook in oudere gebouwen kan meestal met relatief eenvoudige aanpassingen een goed stalklimaat worden gerealiseerd

ders dagelijks helpen om de jongveeopfok op hun bedrijf te optimaliseren. Het klimaat in de kalverstal is hierbij een vaak terugkomend gespreksonderwerp. 'Voldoende luchtverversing is nodig om de infectiedruk onder controle te houden. Maar het is ook belangrijk om het klimaat zo constant mogelijk te houden. En tocht is funest', schetst De Jong het dilemma waar ze vaak tegenaan lopen. 'Op veel bedrijven worden de kalveren gehouden in oude gebouwen', geeft hij aan. 'Daarbij is de capaciteit van de jongveehuisvesting vaak niet meegegroeid met de omvang van de veestapel. Dit betekent dat het aantal kubieke meters

per dier beperkt is', legt De Jong uit. Volgens de jongveespecialisten is het echter ook in bestaande situaties meestal mogelijk om met relatief eenvoudige aanpassingen een gezonde omgeving voor de kalveren te realiseren. De Jong onderschrijft de indruk die Van der Mee opdeed. 'Veehouders worden soms bedrijfsblind voor problemen. Daarom is het zeker de moeite waard om samen met een adviseur aan de hand van de blauwdruk kritisch te blijven kijken naar de jongveeopfok', vindt hij. 'De ontwikkeling die de kalveren in de eerste maanden laten liggen, halen ze in de rest van de opfokperiode nooit meer in.' |

Wilfried Derks: 'Eigen klimaat voor jonge kalveren'

Acht jaar geleden bouwden Wilfried en Sylvia Derks uit het Gelderse Beuningen een nieuwe stal voor 85 stuks jongvee en de droge koeien. In aanloop naar de nieuwe situatie waren de kalveren tijdelijk gehuisvest in een open veldschuur. 'Dat ging niet slecht, maar we hoorden daar toch regelmatig hoesten', herinnert Wilfried Derks zich. Bij het ontwerp van de nieuwe stal is dan ook goed nagedacht over het klimaat. 'We wilden al het jongvee onder één dak brengen', vertelt de veehouder. 'Maar daarbij hebben we wel gekozen voor een aparte afdeling voor de kalveren op de drinkautomaat. De zijwand is dicht en rondom de strohokken staan muurtjes. Een verlaagd plafond – dat opklapbaar is

om te kunnen uitmesten – voorkomt dat koude lucht op de kalveren valt', legt hij uit.

De kalverafdeling staat in open verbinding met de rest van de stal. Bij de bouw is rekening gehouden met een scheidingswand, maar deze is er nooit gekomen. De tijd die in de ontwerpfase is gestoken, blijkt goed besteed. 'Longproblemen kennen we niet meer en bij het instrooien merken we dat het onder het plafond behaaglijk is', aldus Derks. Zijn vrouw Sylvia, die de zorg voor de jongste dieren voor haar rekening neemt, voert de kalveren onbeperkt melk en realiseert een bovengemiddelde groei. 'Vaak kunnen we op dertien maanden al beginnen met insemineren', vertelt de veehouder.